

בס"ד

פרשה בהנאה

סיכום פרשות התורה
בלשון קלילה ונעימה
עם ציורים להמחשה

ספר ויקרא

הרב אברהם עובדיה

©

כל הזכויות שמורות

למו"ל

אין לעשות כל שימוש

מסחרי בחומר

או בחלק ממנו

הערות והארות

יתקבלו בברכה

בפלאפון שמספרו:

052-7680573

יישר כח גדול

לכל המסייעים

בהוצאת חוברת זו לאור

הקב"ה ישלם שכרם

ויקרא

פרשת ויקרא עוסקת בולח בדיני הקורבנות שנקריבים כמשכן ובבית המקדש: העולה, המנחה, השלמים, החטאת והאשם.

"ויקרא אל משה, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" - משה מצווה עתה על עבודת הקרבנות.

ישנם כמה סוגי קרבנות, וכיום עצמם חילוקים בין האחד לשני. תחילה לומד משה על קרבן העולה - ונקרא כך על-שם עלייתו כולו לה:

תמביא קרבן זה, מן הבקר, כך יהיה סוד הקרבנות; אם הביאו בכדי לכפר על חטאיו, צריך הוא לסמוך את ידיו על ראש הקרבן - "ומצא לו לכפר עליו" (אך אם קרבן נדחה הוא נביא אין צריך לסמוך את ידיו עליו).

אחר שנשחט הקרבן זורקים הכהנים - "בני אהרן" - את הדם על סכיכות המזבח והוא נהנה הבקר הם מניחים על העצים ובוטעים עליו. את הקריבים והכרעים והחצים במים, ואף הם עולים על המזבח - "עולה אשת ריח ניחוח לה".

אולם אם נין תמביא קרבנו (בבשר, עז וכדומה) הרי הוא נשחט על צדו הצפוני של המזבח, דימו מזבח על סביבותיו והוא כולו עולה לקרבן עולה לה'. ואם מן העוף (תורים או בני יונה) קרבנו, הרי הוא נמלק על-ידי הכהן השופך דימו על המזבח ונקריבו עליו.

"ומש בני תקריב קרבן מנחה" - פת של סולת או נאפה תמיד, עליה שומך הכהן שמן, מותן עליה לבושה ולוקח "מלא קומצו" (כפי הבמות שנוכחה ידו כשקומצו) ותקריבה על המזבח, והגותו נאכל על-ידי הכהנים.

כל סוג מנחה ותקריבה המיוחדת לה, כמבואר בפרשה, אלא שהתנאי הכללי הוא: "וכל קרבן מנחתך במלת תמלח". כלל זה הוא אף על הקרבנות: "על כל קרבן תקריב מלח".

קרבן שלמים - שהוא קרבן נדחה - מתחלקים בו: המנחה; הבתנים ובעלי הקרבן. אם נין הבקר או מן הצאן, הרי הוא נשחט בפתח אהל-מועד, ואימחיו (חלקו המנימים) קריבים על גבי המזבח את השוק והחזה אפלים הבתנים ובשאר יכול להמת כל אדם "ור' סוחר).

ענה נצחה תקב"ח את משה אורח קרבן החטאת שחילוקים רבים לו: אם הבתן תגדל טועה תחנה שם דבר טעות, חת עשה כדבריו, הרי הכהן חייב להביא פד חטאת (וקרבן זה נקרא בשם "פר כותן-משיח").

הוא סומך את ידיו על הפד חת נשחט ומדמו מים שבע פעמים לפני המזבח הנכדילה בין קודש לקודש הקדשים ועל קרנות מזבח הקטורת. את אבריו המנימים של הפד נקריבים על המזבח ושאר נשרף מחוץ למזבח (כמקום בו שוטפים את רשן המזבח).

אם טעו הסמהדיין והורו באתת ממצות התורה שלא כדין ועשו הקהל כדבריהם, עליהם להקריב פז כקרבן (ונקרא בשם: "פר העלם דבר") עליו סומכים ידיהם כל זקני העדה, ודיני הקרבנות כדני פז הסבך.

נשיא שחטא בשגגה ולאחר מכן נדע לו שחטא - "והביא את קרבנו שעיר עזים זכר תמים" המשיגש כקרבן חטאת. הנשיא כאמך ידיו על קרבנו ולאחר שחיסונו מקריבים את חלבו על המזבת - "ונסלח לו".

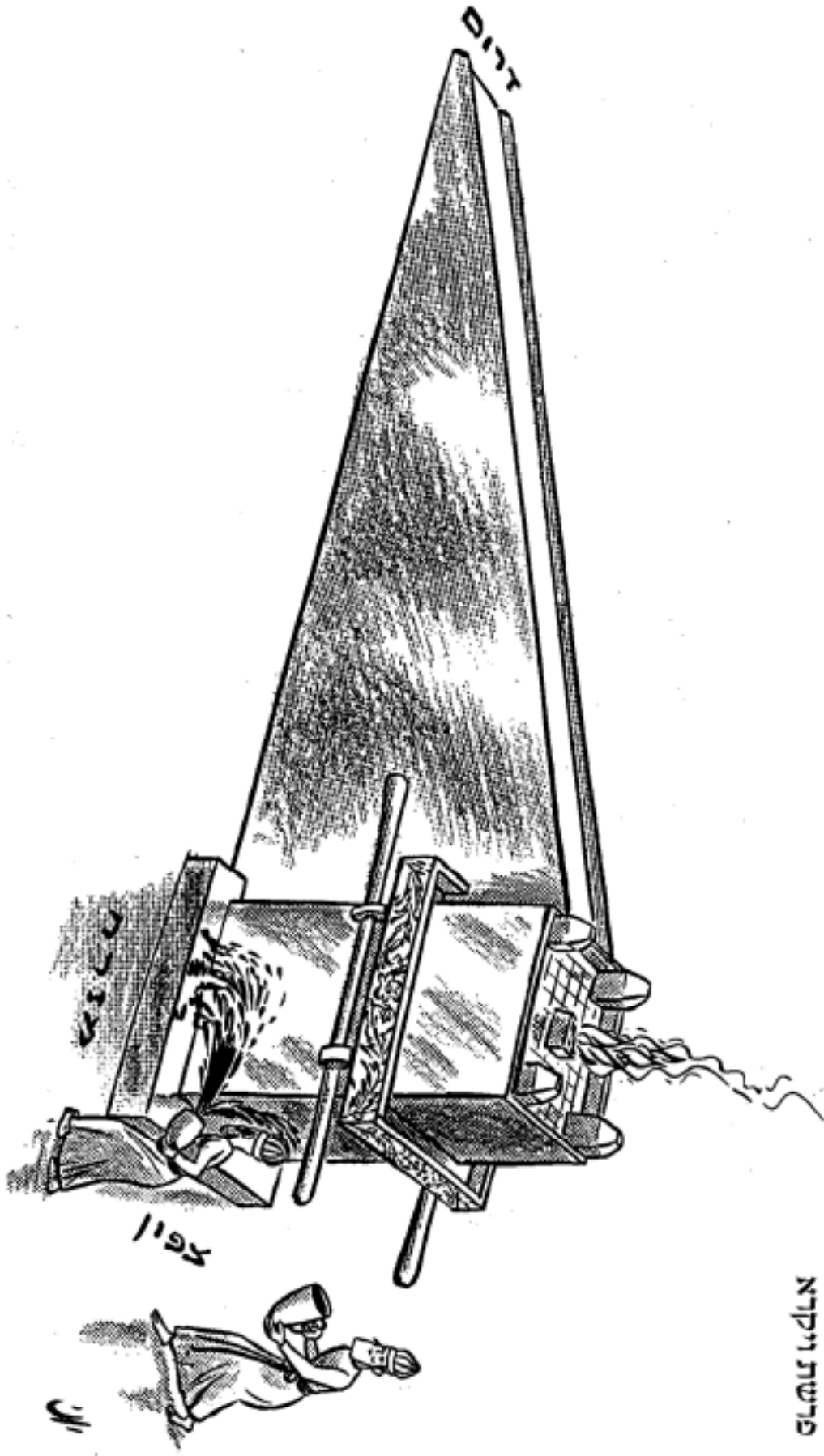
אדם שחטא בשוגג, עליו להביא שעיר עזים לחטאת (או כבשה) - "ונסלח לו".

אם שכח אדם את שביעתו והפז אותה, או שלא ידע שהוא טמא ואכל קודשים, עליו להביא קרבן אשם ככל אשר תשיג ידו: אם שעיר עזים ואם שני תודים או שני בני-יוסה (ואם גם זאת אינו יכול להביא יקריב מנחת סולת) ובכך יסלח לו.

בקרבן אשם חייב גם אדם שמתעל בהקדש, אלא שכאן עליו לשלם גם את מחירו של החמץ בו השתמש בתוספת חומש (חמישית מתכופו).

נטתמק האדם אם עבר על איסור או לא - יביא קרבן אשם, "איל תנמים" - ונסלח לו.

כן המועל בכספי תבוא ונשבע, לשקר, שלא מעל ומסורוהו בית הדין, ואחר זמן וחוליס לחזור בתשובה ולהחזיר את התשלום - יביא קרבן אשם לה' ולחבוו ייתן את סכום הקרן שגב, בתוספת קנס של חומש - וכיאר עליו הכהן לפני ה' ונסלח לו".

צו

מהמשך לפרשת 'ויקרא' מזכירים גם במדרשנו דיני הקריבות השונים והטעם בהדגשת הציויים המיוחדים לכהנים, הלא הם אהרן וכוהניו

תחומת הדשן

העבודה הראשונה המתבצעת כמליחות היום כמשכן היא הרמת הדשן. אלו הם שיירי הקרבן שנותרו על המזבח מהאברים שנשרפו במשך כל הלילה. הזוכה בהגדלה שנקרבה בין הכהנים סגבל ולזבש את בגדי הכהונה. בעזרת מחנה העשויה מבסף הוא כוזר את הדשן מכין הגחלים ומניחו כזוז האחר של המזבח, כסמוך לכבש.

אחת לכמה ימים כאשר מצטברות כמות רבה של דשן על המזבח, מטנים אותה אל מחוץ למחנה במקום שהור. כדי שלא ללכלך את בגדי הנהנה וטך כדי להתעסקות במימי הדשן רשאי הכהן להזיזם. גם בשעת סינוי הדשן הייתה האש בוערת על המזבח שאמרו: "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה".

מנחות הכהנים

את המנחה היו מכיאים כדוך כלל העניים ומעוסי היסולת פתור נדבה אולם היו מקריבים את המנחה גם במקרים אחרים. למשל, ביום שבו נכס הכהן לשורת בקודש, הסלה עליו החובה להקריב "מנחת חיומן" היחמה כמריביה לקרן מסחה העשו היסולת ושמן.

לעומת זאת הכהן הגדול הכי "מנחת תביתין" ככל יום, כשאת מחציתה היו מקריבים כמקור והמחצית השניה בערב. בניגוד לכל המנחות שמקריבים מהם על המזבח רק קומץ ואת היתר היו אובלים הכהנים, מסחת הכהן הגדול הייתה קרבה כליל על המזבח.

קודשי קודשים וקודשים קלים

גם כשפרשנו מדברת על קרבן חסאת המכמר על החוסא כשהג (כלא מתכוון), היא מכיאת את הציויים הקשורים אל הכהנים. הבוק הדואג להקרבת החסאת הריקת דמה על המזבח הוא זה שאוכל יחד עם אחיו הכהנים, שהיו סהורים באותה שעה, מכשר החסאת כוזר אוהל-מועד. גם קרבן האשם, המובא לזוז על-ידי מי שעבר עבירה כמזיד, נאכל רק על-ידי הכהנים.

תחטאת האשם שייכים לקודשי הקודשים החמורים יותר בקדושתם ולכן אי אפשר לתתליף את תבחימה שחקודשו עמד הקרבן באחרית, וכאמור - אין הבעלים אוכלים מהם. לעומת זאת השלמים, הקרבים בדרך כלל בתוך העדה לה, שייכים לקודשים הקלים וגם הבעלים משותתמים באכילתם בתנאי שהם טהורים.

איסור אכילת חלב ודם

כד כבר עם נתינת האפשרות לבעלים המביא את הקרבן לאכול מתבחי השלמים מהחיה אותו החודה לכל יוכל מן החלב או מן הדם, אחרת עזנשו יחיה בסרת. החלב הוא החלק המצוהי שבבחימה והקרבנו דומות על הקרבת והקצאת כחותיו הנעלים ביותר של האדם לבדא.

אותה הסיבות לאיסור הדם היא "כי הדם הוא הנפש". יש גם המייחסים את מטנג אכילת הדם לעובדי אלילים שבכדי להתרחק מדרכיהם נאסרת עליהם אכילת הדם.

תנופה ותנופה

קרבן השלמים מיוחד משאר הקרבנות בכך שסוסף בו ענין התנופה והתנופה. תחילה מניף בעל הקרבן את חלקי הקרבן הפנימיים והמתנות המיועדות לכזים, לארבע רוחות השמים (כמו בעננועי הלולב) כאמור: הללו קרבן למי שארבע רוחות השמים שלו. אחר-כך הוא מרים את ידו מעלה ומטה כאמור: הללו קרבן למי שהשמים הארץ שלו.

ימי המילואים

בפרשת תצוה שבספר שמות כבר נזכר ציווי ח' למשה לערוך את תנופת המשכן במשך שבעה ימים ולקדשו כדי שיחיה ראוי לקבלת השואת השכינה. בפרשתנו מובא כיצד הדברים נעשו הלכה למעשה. בכל אחד מחימים הללו משחו את המשכן וכליו ואת אהרן ובניו וצגריהם בשמן המשחה. כמו כן והקריבו בכל יום קרבנות דמים הוזה על תמנח ועל אהרן ובניו.

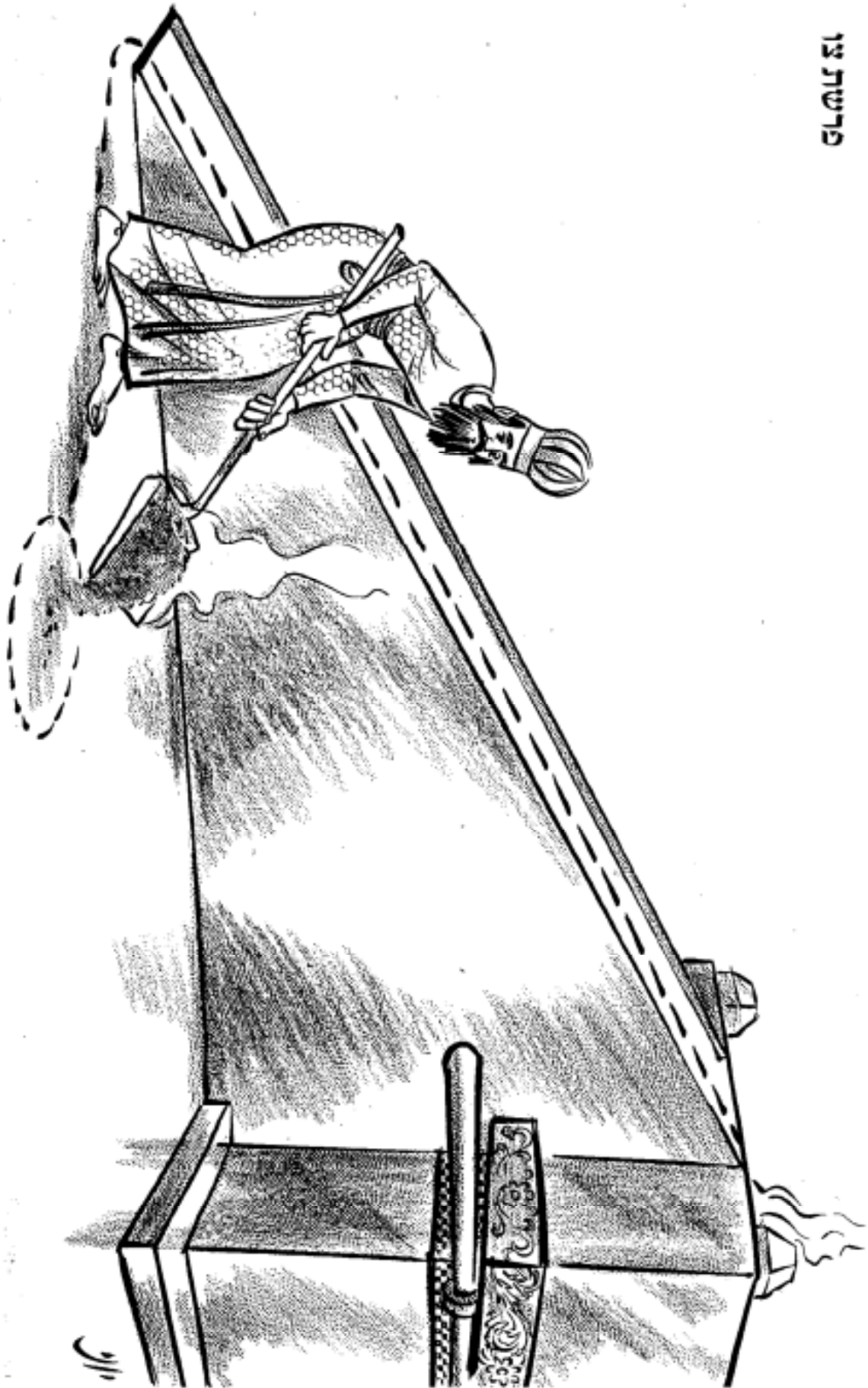
בדרך כלל, כשהיו מקריבים קרבנות ציפור נכחו בעת החקירה חלק מזקני ישראל שנקראו "אנשי מעמד" הם ייצגו את כל עם ישראל. אולם בזמן הקרבת קרבנות המילואים ציחה הקב"ח: "ואת כל העדה הקהל אל סתח אוהל מועד". נעשה נס ומעט המקום חוזק את הקהל המרובח.

אהרן ובניו ניגשו אל בית הסבילה ולאחר שסבלו נשח אותם נשח בשמן המשחה וחלבישם בכדי כהונה. לאחר מכן הקריב משה את הקרבנות כשהוא משמש כזקן השוחט, חזק את הדם וכד' ואהרן ובניו הם בעלי הקרבנות

כמשך כל שבעת הימים נשארו הכהנים בחצר אהל-מצעד שכאמר: "ומתח אהל מצעד תשוב יומם ולילה שבעת ימים", שכן אמילו שהמשכן מורק בבל ערב ומבגת מחודש למחודת, גרד וחוצר נשארה על מקומה.

המדינה מסיימת בשנחם של אחרון תביו, שלא היטו ימין ושנאל מנת שאצטה, שכאמר: "ייעש אחרון ובניו ככל הדברים אשר ציחה ה' ביד משה".

פרשת צו

שמיני

משה ואהרן יוצאים ומביאים את כל העם, ולפתע אלו רואים במלא הגדול: "וירא כבוד ה' אל כל העם". לאחר מכן מופיעים כל דיני המאכלות האסורות, ומפורטים החיות, הבהמות, העופות והדגים האסורים באכילה.

"יהי ביום השמיני" - להקמת המשכן "קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל". הוא מצווה על אהרן לקחת עגל לחטאת - לרדת בזאת שכיסר לו ה' על חטא העגל, ועל בני-ישראל הוא מצווה לקחת שפיר עיזים לחטאת, עגל וכבש לעולה ושור ואיל לשלמים, ובן מנתה בלולח בשמן. כל זאת בתור "הנבה", יען "כי היום ה' נראח עליכם".

בני-ישראל מקיימים את ציווי - "ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה'". בולם עומדים ומחכים אך אהרן בוש לגשת לחקיר את הקרבנות. משה אחיו מזרוז: "קרב אל המזבח", כי לך נבחיח!

אהרן מקריב את קרבנו ואת קרבן העם (בכל סדר הקרבת הקרבן) "כאשר צווה ה'". ואחר שהוא מניח את שפירם לעיל על המזבח "וישא אהרן את ידיו אל העם ויסרם וירד מעשות החטאת והעולות והשלמים".

אחר-כך נבנים משה ואהרן אל אהל-מועד ללמד את מעשה הקטורת. העם בולז מצפה לראות האם יעזרו כל העבודות וכבוד ה' ישבן במשכן - שכן שבעה ימים הקריב משה את הקרבנות ושכיטה לא שרתה במשכן - והנה משה ואהרן יוצאים ומביאים את כל העם, ואלו רואים במלא הגדול: "וירא כבוד ה' אל כל העם".

הקרבנות נמצאים על המזבח, ואז: "ותבא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים וירא כל העם וירום וישלו על סניחם".

נדב ואביהו בני אהרן לוקחים את מחנותיהם ושמים עליהם אש וקטורת. הם מכניסים את המחנות לתוך קודש-הקודשים ובכך מקטירים קטורת שלא ברשות. עתהם נמחו לבוא: "ותבא אש מלפני ה' ותאכל אתם ויסחוט לפני ה'".

משה נסחם את אהרן: "הוא אשר דבר ה' בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד". הוא קורא לבני-הדודים של הגפסרים ומצווה עליהם להציא את הגזיות מקודש הקודשים (שכן גוסס נשאר שלם ורק אבריהם הסניטים נשרפו על ידי שני חוסים של אש שנכנסו לחוסטיהם). כל העם מתאבל על מותם של בני אהרן.

ה' מתגלה אל אהרן ומצווהו על זחירות יתרה שיש לנחך בשתיית יין לפני כניסה לעבודה בקודש. עתה לחזרים בני ישראל על חמזתי לחם באכילה ועל האסור.